

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ГАЛУЗІ ЯК СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

© 2014 ВАСЮТА О. П., МІРОШНИК М. В.

УДК 615.1:661.12:339.13

Васюта О. П., Мірошник М. В. Конкурентоспроможність галузі як складова ефективності національної економіки

У статті проаналізовано концептуальні основи формування конкурентоспроможності галузі з теоретичним узагальненням складу фундаментальних підсистем, які формують її загальну систему конкурентоспроможності. Прикладні питання формування галузевої конкурентоспроможності розглянуто на прикладі фармацевтичної галузі, для чого побудовано алгоритм оцінювання її конкурентоспроможності та проведено комплексний аналіз фармацевтичного ринку України, визначені основні індикатори його розвитку, що дозволило виявити та конкретизувати ряд проблем, які постають на шляху досягнення фармацевтичною галуззю стійкості розвитку.

Ключові слова: фармацевція, фармацевтична галузь, промисловість, промислове виробництво, конкурентоспроможність, стійкість галузі, економіка.
Рис.: 4. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 19.

Васюта Олена Павлівна – старший викладач, деканат інтегральної підготовки, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Фрунзе, 21, Харків, 61002, Україна)

E-mail: roslelena@yandex.ru

Мірошник Марія Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра економіки та маркетингу, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Фрунзе, 21, Харків, 61002, Україна)

E-mail: buturlin77@mail.ru

УДК 615.1:661.12:339.13

Васюта Е. П., Мірошник М. В. Конкурентоспособность отрасли как составляющая эффективности национальной экономики

В статье проанализированы концептуальные основы формирования конкурентоспособности отрасли с теоретическим обобщением состава фундаментальных подсистем, формирующих ее общую систему конкурентоспособности. Прикладные вопросы формирования отраслевой конкурентоспособности рассмотрены на примере фармацевтической отрасли, для чего построен алгоритм оценки ее конкурентоспособности и проведен комплексный анализ фармацевтического рынка Украины, определены основные индикаторы его развития, что позволило выявить и конкретизировать ряд проблем, возникающих на пути достижения фармацевтической отраслью устойчивости развития.

Ключевые слова: фармацевция, фармацевтическая отрасль, промышленность, промышленное производство, конкурентоспособность, устойчивость отрасли, экономика.

Рис.: 4. Табл.: 1. Библи.: 19.

Васюта Елена Павловна – старший преподаватель, деканат интегральной подготовки, Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт» (ул. Фрунзе, 21, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: roslelena@yandex.ru

Мірошник Марія Владимировна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра экономики и маркетинга, Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт» (ул. Фрунзе, 21, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: buturlin77@mail.ru

UDC 615.1:661.12:339.13

Vasyuta O. P., Miroshnyk M. V. Competitiveness of Industry as a Component of Efficiency of the National Economy

The article analyses conceptual grounds of formation of competitiveness of the industry with theoretical generalisation of composition of fundamental subsystems that form its general system of competitiveness. The applied issues of formation of competitiveness of an industry are considered using example of the pharmaceutical industry, for which an algorithm of assessment of its competitiveness is built, a complex analysis of the pharmaceutical market of Ukraine is conducted and main indicators of its development are identified, which allows detection and specification of a number of problems that arise on the way of achievement of sustainability of development by the pharmaceutical industry.

Key words: pharmacy, pharmaceutical industry, industry, industrial production, competitiveness, industry sustainability, economy.

Pic.: 4. Tabl.: 1. Bibl.: 19.

Vasyuta Olena P. – Senior Lecturer, Deanery of integrated training, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (vul. Frunze, 21, Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: roslelena@yandex.ru

Miroshnyk Mariya V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Economics and Marketing, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (vul. Frunze, 21, Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: buturlin77@mail.ru

Оздоровлення української економіки і створення умов для її стійкого зростання на тлі посилення конкурентної боротьби як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринку, можливо тільки на основі забезпечення високого рівня конкурентоспроможності національної економіки та її суб'єктів. Актуальність даних питань зростає у зв'язку з майбутнім підписанням Україною договору про асоціацію з ЄС, що неминуче призведе до зростання конкуренції з боку імпорту, активно протистояти якій можна тільки на основі зміцнення конкурентних позицій вітчизняного товаровиробника.

Необхідність значного підвищення конкурентоспроможності країни на сучасному етапі відзначена в Кон-

цепції загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2020 р., яка ставить завдання активізації джерел підвищення конкурентоспроможності країни для реалізації конкурентного потенціалу української економіки [10]. Забезпечення конкурентоспроможності в масштабах країни нерозривно пов'язане з вирішенням проблеми формування конкурентоспроможності її окремих структурних елементів.

Особливої актуальності при цьому набувають питання формування галузевої конкурентоспроможності, оскільки саме на рівні галузей економіки закладаються основи міжнародної конкурентоспроможності країни. Від галузі багато в чому залежить стійкість ринкових позицій

підприємств, оцінювана прибутком, рентабельністю, продуктивністю праці і т. п.

Незважаючи на високу практичну і теоретичну значимість, питання конкурентоспроможності галузі сьогодні недостатньо опрацьовані українською економічною наукою як в силу її складності та багатоплановості, так і з урахуванням того, що поняття «конкурентоспроможність» охоплює великий спектр наук і вимагає синтезованого підходу до вирішення.

Зарубіжними дослідниками проблема конкурентоспроможності широко розглядається лише в останні три десятиліття. Фундаментальною працею в цій галузі визнана робота професора Гарвардського університету М. Портера «Міжнародна конкуренція». Окремі питання формування конкурентоспроможності розглянуто в роботах таких зарубіжних учених, як: Р. М. Грант, В. В. Демент'єва, Д. Рікардо, Дж. Робінсон, А. Смітта, Г. Хамела, Е. Хекшера [7, 11 – 21]; російських вчених Г. Азоева, М. Гальвановського, С. Ємельянова, П. С. Зав'ялова, О. Михайлова, А. Селезньова, І. Спиридонова, Р. Фатхутдінова, О. Юданова та вітчизняних вчених О. С. Александрової, О. Білоруса, Б. Губського, Д. Г. Лук'яненка, З. Ю. Пахомова, М. О. Кизима та багатьох інших [1 – 3, 5, 6, 12].

У сучасних умовах предмет дослідження не втратив своєї актуальності, оскільки теоретичні аспекти проблеми конкурентоспроможності недостатньо розроблені економічною наукою. Слід зазначити, що традиційними напрямками у вивченні конкурентоспроможності є конкурентоспроможність продукції (послуг) і конкурентоспроможність підприємства. У цій області накопичений досить великий теоретичний і практичний матеріал. Найменш розробленою економічною наукою є конкурентоспроможність в мезоурівневному вимірі. При формуванні конкурентоспроможності на мезоекономічному рівні господарювання особливу складність представляють питання дослідження конкурентоспроможності на рівні галузей економіки через велике розмаїття та необхідності врахування специфічних умов їх функціонування, що потребують розробки оригінальних підходів до вивчення проблеми. Висока актуальність і значущість для практики питань конкурентоспроможності галузі вимагають теоретичного осмислення цієї категорії, розробки теоретичних і методологічних основ дослідження галузевої конкурентоспроможності, вивчення організаційно-економічних умов формування конкурентоспроможності галузі, пошуку ефективних шляхів зміцнення її конкурентних переваг.

Метою дослідження є аналіз теоретичних засад і практичних підходів до вирішення проблеми формування галузевої конкурентоспроможності.

Об'єктом дослідження виступає конкурентоспроможність на галузевому рівні економіки. Прикладні питання формування галузевої конкурентоспроможності були розглянуті нами на прикладі фармацевтичної галузі, яка посідає значне місце в економіці України, оскільки є важливим сегментом національного ринку, багато в чому визначає національну і оборонну безпеку країни,

Теоретичну основу дослідження склали теорії, концепції та моделі конкуренції, конкурентних переваг, конкурентоспроможності, які викладені в працях провідних зарубіжних і вітчизняних учених-економістів і маркетингологів. Методологічною основою є системний підхід як загальнометодичний принцип дослідження економічних систем.

Дослідження проводилися з використанням методів системного аналізу та синтезу, статистики.

Інформаційно-емпіричну базу дослідження склали програмні та нормативно-законодавчі документи України, дані служби державної статистики, інформаційних агентств, матеріали науково-практичних конференцій, наукові статті вітчизняних і зарубіжних дослідників, матеріали, розміщені в мережі Інтернет (у тому числі на корпоративних сайтах фармацевтичних підприємств та їх об'єднань).

Процес дослідження конкурентоспроможності повинен охоплювати весь спектр галузей промисловості, оскільки підйом економіки, забезпечення її сталого розвитку та економічна безпека країни досягаються одночасним розвитком різних галузей народного господарства. При цьому високий рівень конкурентоспроможності не може бути досягнуто в усіх галузях промисловості. Водночас, необхідною умовою формування конкурентоспроможності країни є забезпечення гідного рівня розвитку переважної більшості галузей промисловості

Враховуючи вищезначене, на першому етапі наших досліджень нами проведено теоретичне узагальнення складу фундаментальних підсистем загальної системи формування конкурентоспроможності галузі (рис. 1).

Безпосередньо структура системи формування конкурентоспроможності фармацевтичної галузі багато в чому визначається її специфікою, а саме:

- ✦ виробництво лікарських засобів і виробів медичного призначення;
- ✦ оптова і роздрібна торгівля;
- ✦ спеціалізоване зберігання і розподіл (дистрибуція) за допомогою налагодженої збутової мережі (аптек, аптечних пунктів тощо).

У рамках параметричного опису системи формування конкурентоспроможності галузі нами був побудований алгоритм оцінювання її конкурентоспроможності, який складається з п'яти етапів (рис. 2).

Сукупність розроблених рекомендацій по кожному з наведених етапів алгоритму може сприйматися як і фундамент процесу забезпечення галузевої конкурентоспроможності, так і методологічною основою для подальшої розробки моделі оцінювання конкурентоспроможності галузі.

На фармацевтичному ринку сьогодні наявна продукція 160 вітчизняних виробників і понад 300 виробників з країн далекого зарубіжжя, країн СНД і Балтії. Тобто, можемо констатувати, що в цілому фармацевтичний сектор має потенціал стати провідною галуззю розвитку економіки держави в коротко-, середньо- та довгостроковій перспективах. На фармацевтичну галузь припадає близько 0,5% ВВП країни.

Зростання обсягів реалізації фармацевтичної продукції на внутрішньому ринку України за 10 останніх років склало понад 360% в дол. США (з 724,8 млн дол. США в 2002 р. до 31,7 млрд дол. США у 2012 р.). В останні кілька років темпи зростання фармацевтичного ринку в середньому становили 20% (один із найвищих показників у світі). Причому динаміка співвідношення іноземних і вітчизняних виробників (у товарній формі) поступово збільшується на користь останніх (рис. 3).

Аналіз споживання лікарських засобів у розрізі регіонів України показав, що амплітуда його кількісних значень дуже велика – від 243 млн грн (Тернопільська область) до 1600 2000 млн грн (Донецька та Дніпропетровська області, м. Київ).

Рис. 1. Склад фундаментальних підсистем загальної системи формування конкурентоспроможності галузі
(узгальноно авторами на основі [1 – 6])

Рис. 2. Етапи оцінювання конкурентоспроможності галузі та їх сутність (авторська розробка)

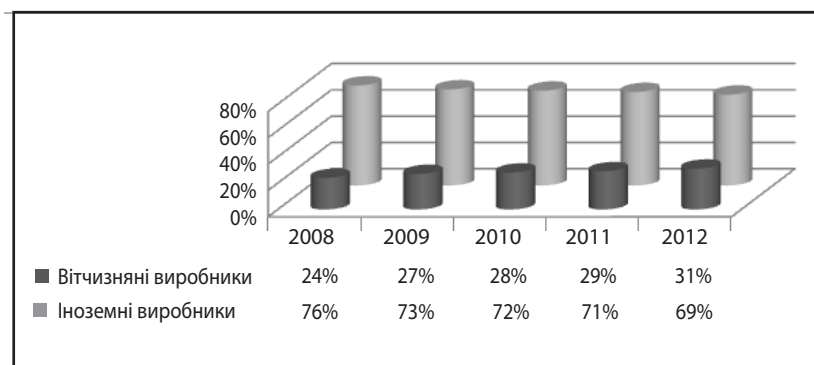

Рис. 3. Частка виробників на ринку роздрібної реалізації лікарських засобів, %

Питома вага регіонів України у загальному обсязі продажів лікарських засобів у грошовій формі представлена на рис. 4.

Наведені показники свідчать про те, що сьогодні фармацевтичний сектор України має наявні основні складові для збереження стійкості розвитку, причому, поняття «стійкість розвитку» по відношенню до фармацевтичної галузі може бути визначено як такий стан сфери виробництва лікарських засобів у країні, який в умовах динамічних змін внутрішнього і зовнішнього середовища забезпечує населення ефективними та безпечними лікарськими засобами, наявність і доступність яких безпосередньо визначають здоров'я нації, і таким чином - національні інтереси держави.

Однак, проведений комплексний аналіз дозволив виявити ряд проблем, що стоять на шляху досягнення фармацевтичною галуззю стійкості розвитку, економічної сталості та активізації експортного потенціалу. До їх числа

- ✦ економічну демотивацію вітчизняних виробників, високий рівень інфляції, високі відсоткові ставки за кредитами, зростання тарифів на енергоносії, високу вартість капітального будівництва, демпінгову політику азійських держав – усі ці фактори з самого початку ставили локального виробника у нерівні конкурентні умови із зарубіжними та, за експертними оцінками, знижували конкурентну здатність вітчизняних фармацевтичних виробників до 50% [3, 5, 7];
- ✦ катастрофічну залежність українських виробників лікарських засобів від імпортних поставок фармацевтичних субстанцій (у структурі субстанцій 76 найменувань синтетичного походження та 82 – природного. Субстанції вітчизняного виробництва складають всього лише 30% від загальної кількості, усі інші імпортуються з Китаю, Німеччини, Індії, Росії та США) [5, 8];

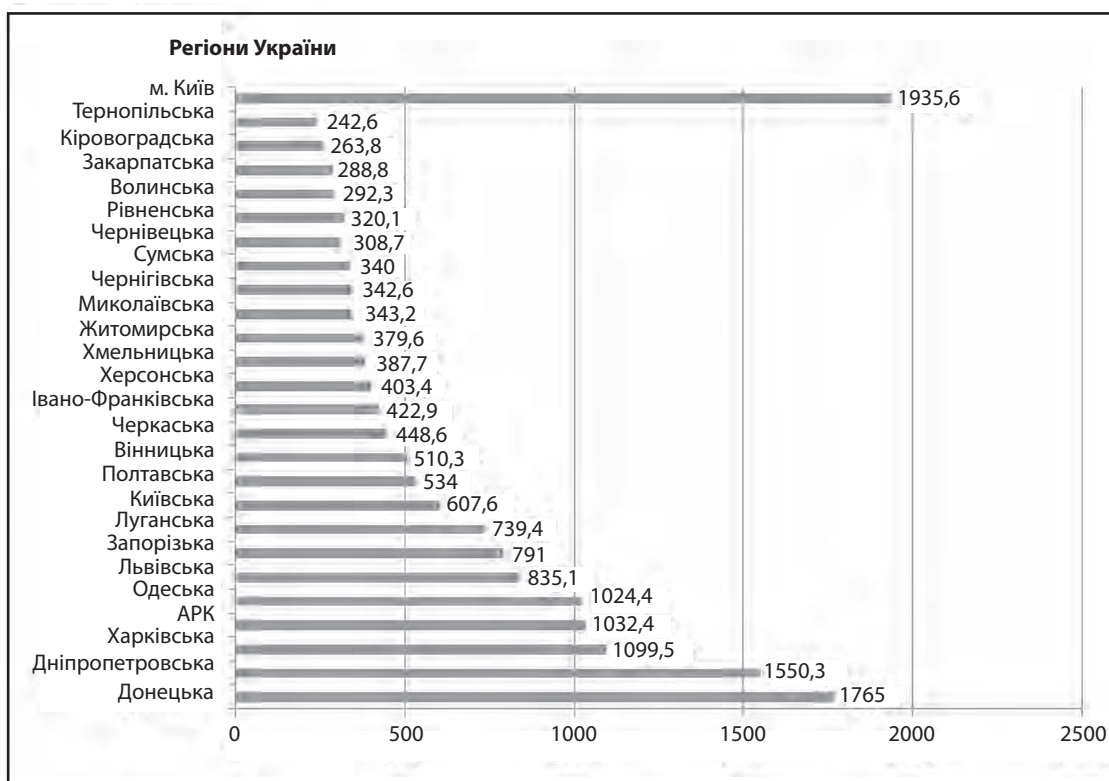

Рис. 4. Питома вага регіонів України у загальному обсязі продажів лікарських засобів, млн грн (I півріччя 2013 р.)

- ✦ нездатність вітчизняної фармацевтичної промисловості задовольнити потреби українського фармацевтичного ринку в готових лікарських засобах за основними фармакотерапевтичними групами, у той час, як експортна мотивація транснаціональних корпорацій при налагоджуванні виробництва на території України збереже наукову базу, яку необхідно реструктурувати відповідно до нових тенденцій ринку [4];
- ✦ недостатня інноваційно-інвестиційна активність значної частини українських фармацевтичних компаній, у той час, як активізація наукової бази, створення розвинутих і спеціалізованих детермінантів конкурентної переваги галузі, а також залучення іноземних інвестицій для її розвитку створює довгострокову основу для конкурентної переваги і сприяє переорієнтації експорту українських виробників з ринків країн з перехідною економікою до країн Західної, Центральної та Східної Європи, посиленню їх конкурентоспроможності. Слід визначити, що життєздатність і перспектива економічного розвитку виробничого сектора фармацевтичної галузі значною мірою визначаються масштабами та якістю наукових досліджень і рівнем технологій, що застосовуються. Тривала відсутність нововведень означає застій виробництва, зниження якості й конкурентоспроможності продукції, а відтак – падіння економічних результатів діяльності [4, 5, 8].

Маємо констатувати, що сьогодні в Україні виробництво високотехнологічної фармацевтичної продукції не розвинуте, потреби в оригінальних лікарських засобах забезпечуються переважно за рахунок імпорту. У загальній кількості зареєстрованих у «Держав-

ному реєстрі лікарських засобів України» звичайних лікарських засобів (ЛЗ) вітчизняні становлять лише 27,3% [5, 8]. Більшість препаратів на фармацевтичному ринку України є генеричними [8, 12] – їхня частка становить понад 70%, тоді як у США – 12%, Японії – 30%, Німеччині – 35%, Франції – 50% [5]. На сьогодні загальний індекс рівня інтенсивності НДДКР до обсягів виробництва складає лише 10,5% (для порівняння: у США – 20%, у Японії – 21,9%, у ЄС – 20%) (табл. 1).

Для подолання комплексу системних проблем на державному рівні було розроблено Стратегію розвитку фармацевтичної промисловості України на період до 2020 р. (далі «Стратегія»), метою якої є перехід на інноваційну модель розвитку фармацевтичної промисловості країни [3]. Нами деталізовані основні завдання «Стратегії», реалізація яких дозволить фармацевтичній галузі підвищити рівень конкурентоспроможності на вітчизняному ринку та зміцнити свій рейтинг на світовому фармацевтичному ринку. До основних ми віднесли:

- ✦ підвищення конкурентоспроможності вітчизняної фармацевтичної промисловості шляхом гармонізації українських стандартів з розробки та виробництва лікарських засобів до міжнародних вимог;
- ✦ стимулювання розробки та виробництва інноваційних лікарських засобів і підтримка експорту українських ліків, у тому числі за рахунок опанування додаткових механізмів фінансування розробок оригінальних ліків;
- ✦ захист внутрішнього ринку від недобросовісної конкуренції та вирівнювання умов доступу на ринок для вітчизняних і зарубіжних виробників;
- ✦ технологічне переозброєння української фармацевтичної галузі;
- ✦ вдосконалення системи підтвердження відповідності якості лікарських засобів, включаючи захо-

Таблиця 1

Основні індикатори розвитку фармацевтичного ринку України

Найменування індикаторів	Рік		
	2010	2011	2012
1. Обсяг роздрібного фармацевтичного ринку у грошовому вимірі, млн грн.	23468	27190	31793
У т. ч.: ЛЗ	19689	23038	27054
ВМП	1968	2240	2535
Лікувальна косметика	1161	1161	1310
Дієтичні добавки	652	751	893
2. Обсяг роздрібного фармацевтичного ринку у натуральному вимірі, млн уп.	1874	1876	1961
У т. ч.: ЛЗ	1186	1201	1267
ВМП	598	584	595
Лікувальна косметика	56,7	54,3	56,4
Дієтичні добавки	33,7	35,8	42,4
3. Структура роздрібного фармацевтичного ринку ЛЗ у грошовому вимірі, %			
Вітчизняні ЛЗ	28	29	31
Імпортні ЛЗ	72	71	69
4. Структура роздрібного фармацевтичного ринку ЛЗ у натуральному вимірі, %			
Вітчизняні ЛЗ	65	65	67
Імпортні ЛЗ	35	35	33
6. Інноваційний індекс	0,7	1,1	0,9
7. Індекс еластичності попиту	-1,0	-0,3	
8. Інфляційний індекс	2,9	8,2	4,9
9. Індекс заміщення	15,2	8,0	11,7

ди щодо усунення надлишкових адміністративних бар'єрів з реєстрації вітчизняних ліків та забезпечення належного контролю за їх якістю;

Основні групи заходів «Стратегії» розбито на три етапи. На першому етапі, який було закінчено у 2012 р., проведено локалізацію виробництва і розробки лікарських засобів на території України. На другому етапі (2012 – 2017 рр.) передбачається розвиток фармацевтичної галузі на національному ринку за рахунок дженерикового імпортозаміщення, розміщення ліцензійних виробництв високоєфективних інноваційних препаратів, які не мають дженерикових аналогів, досягнення національної лікарської незалежності. Третій етап (2017 – 2020 рр.) припускає розвиток фармацевтичної галузі на зовнішніх ринках за рахунок розробки інноваційних лікарських препаратів, які як мають, так і не мають аналогів.

Проведені дослідження дозволяють нам зробити висновок відносно інституційної значимості конкурентоспроможності окремої галузі народного господарства для ефективності економіки країни в цілому. Аналіз стану фармацевтичної галузі, яка виступає як один із найважливіших секторів економіки України, показав залежність українських виробників готових лікарських засобів від імпортних поставок фармацевтичних субстанцій, а виявлена недостатня інноваційна активність значної частини українських фармацевтичних компаній (основну частину продуктивних портфелів вітчизняних виробників становлять низькорентабельні дженерикові препарати (препарати, що копіюють оригінальні лікарські засоби) не дозволяє українським фармацевтичним виробникам бути конкурентами – лідерами ринку, перешкоджає безперервному процесу збалансованого, цілеспрямованого та прогресивного розвитку фармацевтичної галузі як соціально-економічної системи, не дозволяє реалізовувати заходи щодо вдосконалення сфери розробки, виробництва та просування фармацевтичної продукції в країні і, отже, визначає нестійкий стан сучасної української фармацевтичної галузі. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Александрова О. С.** Конкуренція: благо чи зло. Специфіка та тенденції розвитку / О. С. Александрова, О. А. Зубчик. – К.: Обрії, 2006. – 144 с.
2. **Дементьев В. В.** Институциональная теория в Украине: направления исследований, особенности, перспективы / В. В. Дементьев // Научные труды ДонНТУ. Серия: экономическая. – 2006. – Вып. 103-1. – С. 17 – 31.
3. **Кобиляцкий Л. С.** Управление конкурентоспособностью / Л. С. Кобиляцкий. – К.: Зовнішня торгівля, 2003. – 304 с.
4. Концепція розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011 – 2020 роки : наказ МОЗ України № 769 від 13.09.2010 р. Нормативний документ Міністерства охорони здоров'я України. – Офіц. вид. – К., 2010.
5. **Москаленко В. Ф.** Здоровье и здравоохранение: ключевые императивы / В. Ф. Москаленко. – К.: ИД «Авіцена», 2011. – 256 с.
6. **Науменко І.** Конкурентоспроможність економіки та конкурентна політика України в контексті європейської інтеграції // Європейська інтеграція та Україна / І. Науменко. – К.: Макрос, 2002. – С. 90 – 107.
7. **Портер М. Е.** Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей и конкурентов / Е. Майкл Портер; [пер. с англ.] – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 454 с.
8. Постанова КМУ «Про затвердження Державної цільової науково-технічної програми розроблення новітніх технологій створення вітчизняних лікарських засобів для забезпечення охорони здоров'я людини та задоволення потреб ветеринарної медицини на 2011 – 2015 рр.» від 22.06.2011 р. № 725 // Урядовий кур'єр від 30.07.2011 р. № 138.

9. Постанова КМУ від 27 лютого 2013 р. № 187 «Про затвердження Державної програми активізації розвитку економіки на 2013 – 2014 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/187-2013-%D0%BF>

10. Постанова КМУ про схвалення розпорядження ВРУ від 17 липня 2013 р. № 603 «Концепція загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2020 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=24665874&cat_id=244276429

11. Прахалад К. К. Майбутнє конкуренції. Творення унікальної цінності спільно із клієнтами / К. К. Прахалад, В. Рамасвами. – К.: Вид-во Олеся Капусти, 2005. – 258 с.

12. **Федоренко І. А.** Визначення фармацевтичного потенціалу в регіоні, його сутність і структура. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vdnuet/econ/2010_3/Fedoren.pdf

13. **Хамел Г.** Конкурируя за будущее. Создание рынков завтрашнего дня / Г. Хамел, К. К. Прахалад; [пер. с англ.]. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2002. – 288 с.

14. **Barney J.** Firm Resources and Sustained Competitive Advantages / Jay Barney // Journal of Management. – 1991. – Vol. 17, #1. – P. 99 – 120.

15. **Dementev V. V.** Ynstytutsionalnaia teoriia v Ukrainie: napravleniia yssledovani, osobennosti, perspektivy / V. V. Dementev // Nauchnye trudy DonNTU. Seriya: ekonomicheskai. – 2006. – Вып. 103-1. – С. 17 – 31.

16. **Grant R. M.** The Resources-Based Theory of Competitive Advantage: Implications of Strategy Formulation / R.M. Grant. – California Management Review. – 1991. – Vol. 33, #3. – P. 114 – 135.

17. **Hitt M.** Michael Navigating in the New Competitive Landscape: Building Strategic Flexibility and Competitive Advantage in the 21st Century / Michael M. Hitt, Barbara W. Keats, Samuel M. DeMarie // Academy of Management Executive : Academic Journal. – 1998. – Vol. 12, No 4. – P. 22 – 42.

18. **Khamel H.** Konkuryruia za budushchee. Sozdanye rynkov zavtrashnego dnia / H. Khamel, K.K. Prakhald. – Per. s anhl. – М.: ЗАО «Olymp-Byznes», 2002. – 288 s.

19. **Porter M. E.** Competitive advantage: creating and sustaining superior performance / M. E. Porter. – New York: Free Press, 1985. – 592 p.

20. **Porter M. E.** Konkurentnaia stratehiia: Metodyka analiza otraslei y konkurentov / Maikl E. Porter; Per. s anhl. – М.: Alpyna Byznes Buks, 2005. – 454 s.

21. **Prakhald K. K.** Maibutnie konkurentsii. Tvorennia unikalnoi tsinnosti spilno iz kliientamy / K. K. Prakhald, V. Ramasvamy. – К.: Vydv Olesia Kapusty, 2005. – 258 s.

22. **Teecce D. J.** Dynamic Capabilities and Strategic Management / David J. Teece, Gary Pisano, Amy Shuen // Strategic Management Journal. – 1997. – Vol. 18, # 7. – P. 509 – 533.

23. The Pharmaceutical Industry in Figures, Key data, 2011 update. The European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.efpia.eu/content/default.asp?PageID=559&DocID=11586>

REFERENCES

- Aleksandrova, O. S., and Zubchik, O. A. *Konkurentsiia: blaho chy zlo. Spetsyfyka ta tendentsii rozvytku* [Competition: good or evil. Specificity and trends]. Kyiv: Obrii, 2006.
- Barney, J. "Firm Resources and Sustained Competitive Advantages". *Journal of Management*, vol. 17, no. 1 (1991): 99-120.
- Dementev, V. V. "Institutsionalnaia teoriia v Ukrainie: napravleniia issledovani, osobennosti, perspektivy" [Institutional theory in Ukraine: research directions, especially prospects]. *Nauchnye trudy DonNTU. Seriiia ekonomicheskai*, no. 103-1 (2006): 17-31.
- Fedorenko, I. A. "Vyznachennia farmatsevychnoho potentsialu v rehioni, ioho sutnist i struktura" [Determination of pharmaceutical potential in the region, its nature and structure]. http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vdnuet/econ/2010_3/Fedoren.pdf
- Grant, R.M. "The Resources-Based Theory of Competitive Advantage: Implications of Strategy Formulation". *California Management Review*, vol. 33, no. 3 (1991): 114-135.
- Khamel, G., and Prakhald, K. K. *Konkuriruiia za budushchee. Sozdanye rynkov zavtrashnego dnia* [Competing for the Future. Creating tomorrow's markets]. Moscow: Olimp-Biznes, 2002.
- Kobylatskyi, L. S. *Upravlinnia konkurentospromozhnistiu* [Managing competitiveness]. Kyiv: Zovnishnia torhivlia, 2003.
- [Legal Act of Ukraine] (2011).

[Legal Act of Ukraine] (2013). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/187-2013-%D0%BF>

[Legal Act of Ukraine] (2013). http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246658747&cat_id=244276429

[Legal Act of Ukraine] (2010).

Moskalenko, V. F. *Zdorove y zdravookhraneny: kliucheve ymperatyvy* [Health and health care: the key imperatives]. Kyiv: Avitsena, 2011.

Michael, M. Hitt, Barbara, W. Keats, and Samuel, M. DeMarie "Navigating in the New Competitive Landscape: Building Strategic Flexibility and Competitive Advantage in the 21st Century". *Academy of Management Executive*: *Academic Journal*, vol. 12, no. 4 (1998): 22-42.

Naumenko, I. "Konkurentospromozhnist ekonomiky ta konkurentna polityka Ukrainy v konteksti ievropeiskoi intehratsii" [The competitiveness of the economy and competition policy in the context of Ukraine's European integration]. In *Yevropeiska intehratsiia ta Ukraina*, 90-107. Kyiv: Makros, 2002.

Prakhalad, K. K., and Ramasvamy, V. *Maibutnie konkurentsii. Tvorenia unikalnoi tsinnosti spilno iz klientamy* [Future competition. Creating unique value together with customers]. Kyiv: Vydavnytstvo Olesia Kapusty, 2005.

Porter, M. E. *Konkurentnaia strategii: Metodika analiza otrasley i konkurentov* [Competitive Strategy: Technique Analyzing Industries and Competitors]. Moscow: Alpina Biznes Buks, 2005.

Porter, M. E. *Competitive advantage: creating and sustaining superior performance*. New York: Free Press, 1985.

Teece, D. J., Pisano, G., and Shuen, A. "Dynamic Capabilities and Strategic Management". *Strategic Management Journal*, vol. 18, no. 7 (1997): 509-533.

"The Pharmaceutical Industry in Figures, Key data, 2011 update. The European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations" <http://www.efpia.eu/content/default.asp?PageID=559&DocID=1158>

УДК 336.647

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНІЧНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ

© 2014 ШЕМЯКІНА Н. В., ГОРИНЕНКО Г. С.

УДК 336.647

Шемякіна Н. В., Гориненко Г. С. Удосконалення механізму фінансово-кредитного забезпечення технічного розвитку промисловості

У статті проведено аналіз механізму фінансово-кредитного забезпечення технічного розвитку промисловості. Метою дослідження є обґрунтування основних чинників впливу на фінансово-кредитну діяльність та визначення основних напрямків активізації механізму фінансово-кредитного забезпечення технічного розвитку промисловості України. Проаналізовано структуру капітальних інвестицій, наведено динаміку валових капітальних інвестицій у промисловості та обсягів ВВП. Проаналізовано тенденції та структуру інвестицій в основний капітал за видами промислової діяльності вітчизняними підприємствами протягом останніх років. Проаналізовано різні фінансові ресурси для забезпечення технічного розвитку промисловим підприємствам. Запропоновано можливі способи використання та вдосконалення способів оптимізації структури джерел фінансування інвестицій в основний капітал. Розглянуто джерела, тенденції та структуру інвестицій в інноваційні продукти та процеси. Обґрунтовано основні напрямки активізації механізму фінансово-кредитного забезпечення технічного розвитку промисловості України.

Ключові слова: фінансово-кредитне забезпечення, інвестиції, розвиток, промисловість, аналіз інноваційної діяльності.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 11.

Шемякіна Наталя Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, провідний науковий співробітник, Інститут економіки промисловості НАН України (вул. Университетська, 77, Донецьк, 83048, Україна)

E-mail: nshemiakina@mail.ru

Гориненко Ганна Сергіївна – аспірант, Інститут економіки промисловості НАН України (вул. Университетська, 77, Донецьк, 83048, Україна)

E-mail: anngorinenko@gmail.com

УДК 336.647

Шемякина Н. В., Гориненко А. С. Усовершенствование механизма фінансово-кредитного обеспечения технического развития промышленности

В статье проведен анализ механизма фінансово-кредитного обеспечения технического развития промышленности. Целью исследования является обоснование основных факторов влияния на фінансово-кредитную деятельность и определение основных направлений активизации механизма фінансово-кредитного обеспечения технического развития промышленности Украины. Проанализирована структура капитальных инвестиций, приведена динамика валовых капитальных инвестиций в промышленность и объемы ВВП. Проанализированы тенденции и структура инвестиций в основной капитал по видам промышленной деятельности отечественными предприятиями в последние годы. Проанализированы различные финансовые ресурсы для обеспечения технического развития промышленных предприятий. Предложены возможные способы использования, совершенствования и оптимизации структуры источников финансирования инвестиций в основной капитал. Рассмотрены источники, тенденции и структура инвестиций в инновационные продукты и процессы. Обоснованы основные направления активизации механизма фінансово-кредитного обеспечения технического развития промышленности Украины.

Ключевые слова: фінансово-кредитное обеспечение, инвестиции, развитие, промышленность, анализ инновационной деятельности.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Библ.:** 11.

Шемякина Наталья Владимировна – кандидат экономических наук, доцент, ведущий научный сотрудник, Институт экономики промышленности НАН Украины (ул. Университетская, 77, Донецк, 83048, Украина)

E-mail: nshemiakina@mail.ru

Гориненко Анна Сергеевна – аспирант, Институт экономики промышленности НАН Украины (ул. Университетская, 77, Донецк, 83048, Украина)

E-mail: anngorinenko@gmail.com

UDC 336.647

Shemyakina N. V., Horynenko H. S. Improvement of the Mechanism of Financial and Credit Provision of Technical Development of the Industry

The article conducts analysis of the mechanism of financial and credit provision of technical development of the industry. The goal of the study is justification of main factors of influence upon financial and credit activity and identification of main directions of activation of the mechanism of the financial and credit provision of technical development of Ukrainian industry. The article analyses the structure of capital investments and shows dynamics of gross capital investments in the industry and GDP volumes. It analyses tendencies and structure of investments into the fixed capital by types of industrial activity by domestic enterprises in recent years. It analyses different financial resources for ensuring technical development of industrial enterprises. It offers possible methods of use, improvement and optimisation of the structure of sources of financing investments into the fixed capital. The article considers sources, tendencies and structure of investments into innovation products and processes. It justifies main directions of activation of the mechanism of financial and credit provision of technical development of the Ukrainian industry.

Key words: financial and credit provision, investments, development, industry, analysis of innovation activity.

Pic.: 2. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 11.

Shemyakina Nataliya V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Senior Research Fellow, Institute of Industrial Economics of NAS of Ukraine (vul. Unyversytetska, 77, Donetsk, 83048, Ukraine)

E-mail: nshemiakina@mail.ru

Horynenko Hanna S. – Postgraduate Student, Institute of Industrial Economics of NAS of Ukraine (vul. Unyversytetska, 77, Donetsk, 83048, Ukraine)

E-mail: anngorinenko@gmail.com